

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»
Історико-філологічний факультет
Кафедра української та зарубіжної літератур

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ

ОК 10. ІСТОРІЯ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX ст. (РУБІЖЖЯ)

ОПП Середня освіта (Українська мова і література.
Англійська мова і зарубіжна література)
Спеціальність 014 Середня освіта (Українська мова і література)

Рівень вищої освіти: перший
Рік навчання: третій
Мова навчання: українська
Історико-філологічний факультет

Одеса – 2024

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради Державного закладу «Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського»
Протокол № від 2024 року

Розробники:

кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератур **Н. В. Яремчук;**

кандидат філологічних наук, викладач кафедри української та зарубіжної літератур **Н. Л. Павлюк.**

Рецензенти:

Шевченко Т. М., доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури та компаративістики Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;

Бандура Т.Й., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української та зарубіжної літератур ДЗ «Південноукраїнський національний університет імені К. Д. Ушинського».

Яремчук Н. В., Павлюк Н. Л. Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Історія зарубіжної літератури II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX століття. (Рубіжжя)» для студентів історико-філологічного факультету спеціальності 014 Середня освіта (Українська мова і література). Одеса : ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 2024. 67 с.

Методичні рекомендації до практичних занять з дисципліни «Історія зарубіжної літератури II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX століття. (Рубіжжя)», які підготовлено для студентів історико-філологічного факультету третього року навчання, націлений на ознайомлення їх із закономірностями розвитку літератури окресленого періоду та парадигмою художньої свідомості, концепцією етичного та естетичного, морального і духовного. Методичні рекомендації сприяють глибшому оволодінню матеріалу та систематизації знань студентів-філологів.

ВСТУП

Курс «Історія зарубіжної літератури II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX століття» посідає важливе місце у процесі підготовки висококваліфікованого фахівця філолога. Під час вивчення дисципліни увага зосереджена на найхарактерніших явищах сучасного літературного процесу в цілому, і окремих літератур зокрема, на демократичних, загальнолюдських маркерах в літературній спадщині, що містять етичні й естетичні цінності. Вивчення дисципліни сприятиме підвищенню фахового рівня майбутніх учителів-філологів, озброїть студентів фактичними знаннями, які успішно застосовуватимуться у процесі вивчення методики викладання літератури, під час педагогічної практики і в майбутній професійній діяльності, а також сприятиме формуванню їх світогляду.

Мета – дослідити своєрідність розвитку літературного процесу II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX століття, вивчити основні закономірності і етапи розвитку художньої свідомості; з'ясувати специфіку різних національних літератур, засвоїти демократичні, загальнолюдські елементи культурної спадщини, що відбивають історичну правду, погляди на істину і красу; розкрити специфіку естетичних систем окресленої доби; проаналізувати етапи літературного розвитку і творчості найвагоміших письменників.

Завдання курсу. Поставлена мета зумовлює такі завдання:

- 1) дослідити літературний процес II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX століття;
- 2) засвоїти жанрові доміанти в літературі окресленого періоду;
- 3) навчити орієнтуватися в стильових системах і напрямках II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX століття;
- 4) виокремити моральні та духовні цінності (орієнтири) літератури II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX;

- 5) здобути навички об'єктивного мислення щодо прочитаних художніх творів;
- 6) з'ясувати традиції і новаторство в літературі II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX століття;
- 7) розширити загальнотеоретичну і фахову підготовку майбутнього вчителя-словесника;
- 8) поглибити пізнання духовної культури;
- 9) навчити глибоко і естетично повноцінно сприймати художній твір, розмірковуючи над психологією, філософією, онтологією, аксіологією жанрів, та співвідносити прочитане з власними уявленнями і цінностями.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 6. Уміє засвоювати й характеризувати загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію літератур, що вивчаються, застосовувати ці знання у професійній діяльності.

ПРН 9. Аналізувати й інтерпретувати твори української та зарубіжної художньої літератури й усної народної творчості, визначати їхню специфіку й місце в літературному процесі; здійснювати літературознавчий аналіз тексту.

Очікувані результати вивчення дисципліни:

знати:

- основні тенденції розвитку і своєрідності літературного процесу II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX століття, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів, жанрів; історію зарубіжної літератури II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX століття;
- літературознавчий матеріал, основні літературознавчі поняття, використовуючи їх під час роботи з художніми текстами провідних авторів у розмаїтті жанрів;
- ідентифікувати зміст естетичних теорій, методів, напрямів, стилів, жанрів літератури;
- усвідомлювати естетичні домінанти й соціокультурні парадигми зарубіжної літератури II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX століття.

уміти:

- розрізняти епохи (періоди), напрями, течії, жанри, стилі зарубіжної літератури за їх сутнісними характеристиками на тлі світового письменства;
- проектувати педагогічну діяльність, здійснювати науково-педагогічне спілкування в галузі мово-, літературознавства, володіє професійно-практичними навичками навчання мови та літератури, вміє керувати пізнавальною діяльністю учнів;
- користуватися різними методами наукового дослідження мовного та літературного матеріалу;
- використовувати у своїй діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології, вміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими);
- аналізувати соціально й особистісно значущі світоглядні проблеми, приймати рішення на підставі сформованих ціннісних орієнтирів.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати **такі компетентності:**

Загальні компетентності:

ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати їх у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні компетентності (СК):

СК 2. Здатність використовувати в професійній діяльності системні знання про основні періоди розвитку літератури, що вивчається від давнини до XXI ст., еволюцію напрямків, жанрів і стилів, чільних представників та художні явища,

а також знання про тенденції розвитку світового літературного процесу та української літератури.

СК 5. Здатність здійснювати лінгвістичний і літературознавчий аналізи текстів різних стилів і жанрів.

Міждисциплінарні зв'язки: «Історія української літератури», «Методика навчання української та зарубіжної літератур», «Сучасна українська мова», «Лінгвістичний аналіз художнього тексту», «Вступ до літературознавства».

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, ОПП, спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни			
		денна форма навчання		заочна форма навчання	
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка	Статус дисципліни: Обов'язкова			
Змістових модулів – 3	Спеціальність: 014 Середня освіта (Українська мова і література)	Рік навчання: 3-й			
ІНДЗ 1 сем. – доповідь ІНДЗ 2 сем. – есе		Семестр			
Загальна кількість годин – 120		5	6	5	6
		Лекції			
Тижневих годин для денної форми навчання:	Рівень вищої	8 год.	8 год.	2 год.	4 год.
		Практичні, семінарські			
		12 год.	12 год.	4 год.	6 год.
		Лабораторні			

аудиторних – 4 самостійної роботи здобувача – 6	освіти: перший (бакалаврський)	0 год.	0 год.	0 год.	0 год.
		Самостійна робота			
		36 год	24 год.	46 год.	38 год.
		Індивідуальні завдання			
		10 год.	10 год.	10 год.	10 год.
		Вид контролю			
			екзамен		екзамен

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 33% : 67%

для заочної форми навчання – 8% : 92%

2. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні завдання	0 балів	Здобувач не готовий до практичного заняття або не бере участі у практичному занятті.
	1 бал	Здобувач бере участь в обговоренні теоретичних питань практичного заняття, відповіді є недостатніми за обсягом (до 5-6 реплік), елементарними за змістом, зі значною кількістю помилок різного роду
	2 бали	Відповідь здобувача повна, вичерпна, насичена термінологією з курсу; визначається точністю, послідовністю і логічністю; однак трапляються

Самостійна робота		незначні мовленнєві помилки. У ході відповіді здобувач розкриває деякі питання, передбачені для самостійного опрацювання, не завжди наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу.
	3 бали	У ході відповіді здобувач розкриває усі питання, передбачені для самостійного опрацювання, наводить приклади на підтвердження теоретичного матеріалу.
	0 балів	Здобувач не розпізнає об'єкти вивчення та не вміє розпізнавати їх на побутовому рівні.
	1 бал	Здобувач розпізнає об'єкти вивчення та визначає їх, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує значні прийоми дослідження.
	2 бали	Здобувач самостійно виконує завдання відповідно до методичних рекомендацій; користується необхідними навчально-методичними матеріалами.
Індивідуальне навчально-дослідницьке завдання (доповідь-есе)	0-3 бали	Здобувач зовсім не висвітлює дискусійну тему або висвітлює її неправильно. Текст тез є повністю ідентичним тексту підручника чи конспекта або повністю ідентичним завданню іншого здобувача на таку ж тему.
	4-6 балів	Здобувач частково висвітлює дискусійну тему. Зроблені висновки є помилковими. Завдання містить зайвий матеріал, що не відповідає змісту теми і свідчить про нездатність здобувача зрозуміти її зміст.
	7-9	Здобувач виявив достатні знання з теорії

	балів	літератури, історії зарубіжної літератури, художніх текстів, які залучені до дослідження; досить добре вміє добирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до мети та завдань дослідження.
	10 балів	Здобувач вміє добирати, систематизувати та обробляти інформацію відповідно до мети та завдань дослідження; вміє робити обґрунтовані висновки та окреслювати перспективи подальших наукових розвідок.
Письмова робота	0 балів	Жодного завдання самостійної роботи не виконано.
	1-3 бали	Правильне виконання завдань менше від 20%.
	4-6 бали	Правильне виконання завдань менше від 40%.
	7-8 балів	Правильне виконання більше 70% запропонованих завдань
	9-10 балів	Правильне виконання всіх завдань

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Історія української літератури», яка за навчальним планом передбачає підсумковий контроль у формі усного екзамену, відводиться 20 балів. Здобувач може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів (не менше 40). Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не анулюються, а сумуються. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів.

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не відповідає на запитання.
1-5 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання практичного завдання.
6-10 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; виконує частину практичного завдання.
11-15 балів	Здобувач надає відповіді на запитання в цілому правильні, але здобувач припускається помилок у визначеннях. Здобувач робить власні висновки, наводить приклади практичного використання; виконує практичне завдання з незначними огріхами.
16-20 балів	Здобувач надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання; відповідаючи, здобувач розмірковує, робить власні висновки виконує правильно практичне завдання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії
Відмінно (90 – 100 А)	Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання з навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. На високому рівні визначає основні тенденції розвитку і своєрідності літературного процесу, враховуючи особливості розвитку суспільства й літератури в цілому; володіє літературознавчим матеріалом, основними літературознавчими поняттями. Усні відповіді повні, логічні й обґрунтовані. Здобувач вміє здійснювати ідейно-художній аналіз літературних творів у контексті актуальних вимог сучасного

	літературознавства. На високому рівні виявляє розуміння стосовно змісту естетичних теорій, методів, напрямів, стилів, жанрів літератури. Усвідомлює специфіку творчості поетів, письменників, своєрідність і традиційність їхньої спадщини. Здобувач вміє використовувати літературознавчі поняття під час роботи з художніми текстами у розмаїтті жанрів; застосовувати ідейно-художні особливості творчої спадщини окремих авторів; проводити паралелі між літературними явищами; визначати місце творів у світовому літературному процесі; виступати перед аудиторією, брати участь у дискусіях, обстоювати власну думку (позицію), дотримуючись культури поведінки й мовленнєвого етикету та керуючись у своїй діяльності принципами толерантності, творчого діалогу, співробітництва, взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу. Виявляє творчий підхід у реалізації теоретичних положень дисципліни на практичних заняттях, аналізуючи вивчений матеріал на основі набутих знань та умінь з даної та суміжних дисциплін, та вміння організовувати процес самоосвіти та саморозвитку із виконанням усіх обов'язкових завдань у повному обсязі.
Добре (82-89 В)	Здобувач вищої освіти має достатні знання з навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. Усні відповіді повні, логічні, натомість не завжди обґрунтовані. У цілому володіє вміннями здійснювати ідейно-художній аналіз літературних творів у контексті актуальних вимог сучасного літературознавства, проте подекуди не може самостійно впоратися із поставленим завданням. У цілому визначає основні тенденції розвитку і своєрідності літературного процесу доби античності, враховуючи особливості розвитку суспільства й літератури в цілому; володіє літературознавчим матеріалом, основними літературознавчими поняттями, однак допускає

	незначну кількість неточностей та помилок. Достатньо усвідомлено специфіку творчості поетів, письменників, своєрідність і традиційність їхньої спадщини, однак не досить чітко здійснюється аналіз основних тенденцій розвитку літератури та провідних фактів літературного процесу зазначеного періоду. Під час розкриття змісту естетичних теорій, методів, напрямів, стилів, жанрів літератури виявляє невпевненість. У цілому вміє використовувати літературознавчі поняття під час роботи з художніми текстами провідних авторів у розмаїтті жанрів; з'ясовувати ідейно-художні особливості творчої спадщини окремих авторів; проводити паралелі між літературними явищами; визначати місце творів у світовому літературному процесі, однак потребує незначної допомоги з боку викладача. Під час виступу перед аудиторією, участі у дискусіях, обстоюванні власної думки (позиції) виявляє невпевненість. Вміння організувати процес самоосвіти та саморозвитку із виконанням усіх обов'язкових завдань, винесених на самостійне опрацювання, реалізовано на достатньому рівні.
Добре (74-81 С)	Здобувач вищої освіти має знання з навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. У визначенні основних тенденції розвитку і своєрідності літературного процесу з урахуванням особливостей розвитку суспільства й літератури в цілому припускається певних помилок. Володіє вміннями здійснювати ідейно-художній аналіз літературних творів у контексті актуальних вимог сучасного літературознавства. Натомість визначення основних тенденцій розвитку і своєрідності літературного процесу, враховуючи особливості розвитку суспільства й літератури в цілому, викликає певні труднощі, не завжди може проаналізувати

	своєрідність і традиційність спадщини письменників. Усні відповіді цілком логічні, проте не завжди повні й аргументовані. Здатний використовувати літературознавчі поняття під час роботи з художніми текстами провідних авторів у розмаїтті жанрів; натомість визначення ідейно-художніх особливостей творчої спадщини окремих авторів потребує допомоги з боку викладача. Розкриття змісту естетичних теорій, методів, напрямів, стилів, жанрів літератури, користування різними методами наукового дослідження літературного матеріалу викликає певні труднощі. Не завжди вміє правильно провести паралелі між літературними явищами епохи. Вміння організувати процес самоосвіти та саморозвитку із виконанням усіх обов'язкових завдань, винесених на самостійне опрацювання, реалізовано на достатньому рівні.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач вищої освіти має недостатні знання з навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. У визначенні основних тенденції розвитку і своєрідності літературного процесу з урахуванням особливостей розвитку суспільства й літератури в цілому припускається значних помилок. Усні відповіді не повні, здобувач вищої освіти ускладнюється в їх обґрунтуванні. Фрагментарно володіє вміннями здійснювати ідейно-художній аналіз літературних творів у контексті актуальних вимог сучасного літературознавства; практично не бере участі в обговоренні дискусійних питань літератури зазначеного періоду. Натомість визначення основних тенденцій розвитку і своєрідності літературного процесу, враховуючи особливості розвитку суспільства й літератури в цілому, аналіз своєрідності і традиційності спадщини письменників викликає значні труднощі. Не завжди вміє правильно використовувати

	літературознавчі поняття під час роботи з художніми текстами провідних авторів у розмаїтті жанрів; натомість визначення ідейно-художніх особливостей творчої спадщини окремих авторів потребує значної допомоги з боку викладача. Виступ перед аудиторією, участь у дискусіях із дотриманням культури поведінки й мовленнєвого етикету викликає значні труднощі. Не завжди виявляє вміння ґрунтовного розкриття змісту естетичних теорій, методів, напрямів, стилів, жанрів літератури доби. Вміння організувати процес самоосвіти та саморозвитку із виконанням завдань, винесених на самостійне опрацювання, реалізовано на задовільному рівні. Не виявляє творчого підходу в реалізації теоретичних положень дисципліни на практичних заняттях, аналізуючи вивчений матеріал на основі набутих знань та умінь з даної та суміжних дисциплін.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач вищої освіти на репродуктивному рівні має знання з навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. У визначенні основних тенденції розвитку і своєрідності літературного процесу з урахуванням особливостей розвитку суспільства й літератури в цілому припускається суттєвих помилок; на низькому рівні знає літературознавчий матеріал, визначення основних літературознавчих понять окресленого періоду викликає значні труднощі. Усні відповіді не повні й не обґрунтовані. Фрагментарно володіє вміннями здійснювати ідейно-художній аналіз літературних творів у контексті актуальних вимог сучасного літературознавства. На низькому рівні володіє вміннями визначати основні тенденції розвитку і своєрідності літературного процесу, враховуючи особливості розвитку суспільства й літератури в цілому. Не вміє брати участі в обговоренні дискусійних питань літератури зазначеного періоду із дотриманням культури поведінки й

	мовленнєвого етикету. Не цілком розуміє, як правильно використовувати літературознавчі поняття під час роботи з художніми текстами провідних авторів у розмаїтті жанрів. Має труднощі під час визначення ідейно-художніх особливостей творчої спадщини окремих авторів, потребує суттєвої допомоги з боку викладача. Виступ перед аудиторією, участь у дискусіях із дотриманням культури поведінки й мовленнєвого етикету викликає суттєві труднощі. Не завжди доцільно вміє застосовувати вміння ґрунтовного розкриття змісту естетичних теорій, методів, напрямів, стилів, жанрів літератури. Виявляє часткові вміння організувати процес самоосвіти та саморозвитку із виконанням завдань, винесених на самостійне опрацювання.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач вищої освіти має фрагментарні знання з навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. У визначенні основних тенденції розвитку і своєрідності літературного процесу з урахуванням особливостей розвитку суспільства й літератури в цілому припускається грубих помилок. Усні відповіді часткові, не обґрунтовані. Не володіє вміннями здійснювати ідейно-художній аналіз літературних творів у контексті актуальних вимог сучасного літературознавства; не вміє брати участі в обговоренні дискусійних питань літератури зазначеного періоду. Не вміє виступати перед аудиторією, брати участь у дискусіях, обстоювати власну думку (позицію), дотримуючись культури поведінки й мовленнєвого етикету та керуючись у своїй діяльності принципами толерантності, творчого діалогу, співробітництва, взаємоповаги до всіх учасників освітнього процесу. Не розуміє й не усвідомлює, як правильно використовувати літературознавчі поняття під час роботи з

	художніми текстами провідних авторів у розмаїтті жанрів. Не вміє доцільно застосовувати вміння ґрунтовного розкриття змісту естетичних теорій, методів, напрямів, стилів, жанрів літератури. Епізодично виявляє вміння визначати основні тенденції розвитку і своєрідності літературного процесу, враховуючи особливості розвитку суспільства й літератури в цілому. Не вміє доцільно організувати процес самоосвіти та саморозвитку із виконанням завдань, винесених на самостійне опрацювання.
Незадовільно (0-34 F)	Здобувач не виконує вимоги програми навчальної дисципліни: не сформовані знання уміння та навички. Здобувач не допускається до екзамену та проходить повторне вивчення дисципліни.

3. ЗАСОБИ ДІАГНОСТУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання: індивідуальне опитування, перевірка виконання практичних завдань, письмове опитування, презентація результатів самостійної роботи, іспит.

Демонстрування результатів навчання: дискусія, усні доповіді, робота в парах, круглий стіл, рольова гра, робота в команді, презентація результатів самостійної роботи.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1.

Модернізм II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX ст.

Тема 1. Історико-літературний процес II пол. XIX ст.

Ключові парадигми в американській літературі. Категорія жанру в літературі II пол. XIX століття. Різновиди роману та типологічні особливості. Тематична та художня єдність романістики Г. Бічер-Стоу.

Тема 2. Розвиток американської поезії в II пол. XIX ст.

Філософська течія трансценденталізму в американській літературі. Поетикальні виміри лірики В. Вітмена. Основні теми і мотиви збірки «Листя трави». Естетичне новаторство письменника. Філософська концепція збірки.

Тема 3. Натуралізм у Франції та творчість Е. Золя, Гі де Мопассана

Особливості полеміки натуралістів з романтиками. Брати Гонкур і своєрідність гонкурівського натуралізму. Формування натуралістичної естетики в романі Е. Золя «Кар'єра Ругонів». Епопея «Ругон-Маккари»: концепція циклу.

Стильові особливості новелістики письменника. Соціальна сатира в змалюванні персонажів новел «Пишка», «Мати потвор», «Самотність» та ін. Натуралістичні зображення в реалістичних новелах Гі де Мопассана. Новаторство Мопассана-новеліста.

Тема 4. Французький символізм.

Символізм як культурологічне явище та літературний стиль. Особливості поетичної мови у поезіях Ш. Бодлера. Використання образів – символів у збірці «Квіти зла». Поєднання символізму й імпресіонізму в ліриці поета. Рис індивідуального стилю письменника. Призначення поета та поезії. Імпресіоністичний символізм. Ш. Бодлер та особливості бодлерівського дуалізму творчості та природи. Новаторство Ш. Бодлера.

Тема 5. Поетична спадщина П. Верлена.

Естетичні погляди П. Верлена. Живописність, музичність, сугестивність лірики. Проблема призначення мистецтва і митця в поезії «Поетичне мистецтво». Асоціативний зміст лірики поета. Духовні пошуки П. Верлена у збірках «Сатурнічні поезії», «Романси без слів».

Тема 6. А. Рембо і модель розвитку європейського символізму.

Модерністичний характер поезії А. Рембо. Тематичний, жанровий, образний діапазон у ліриці поета. Розмаїття рис символізму та імпресіонізму в сонеті «Голосівки». Художні новації в сонеті. Теорія яснобачення А. Рембо у збірці «Осяяння». Художня концепція ліричного героя.

Змістовий модуль 2.

Драматургія кін. ХІХ – поч. ХХ ст.

Тема 7. Своєрідність творчого доробку Моріса Метерлінка.

Філософія «театру смерті», «театру надій» драматурга. Нова драма і символічний характер п'єс М. Метерлінка «Сліпі», «Синій птах». Естетичні та філософські погляди М. Метерлінка. «Драма мовчання» в контексті «нова драма». Художня рецепція тематичних мотивів драматургії М. Метерлінка у творчості Лесі Українки. Міфопоетична картина світу в драматургії М. Метерлінка.

Тема 8. Драматургія Бернарда Шоу.

Естетичні та філософські погляди Б. Шоу («Неприємні п'єси», «Приємні п'єси»). Інтелектуальна драма митця. Парадоксальність характерів у п'єсі «Пігмаліон». Антивоєнна тематика у драмах Б. Шоу «Людина і зброя», «Майор Барбара».

Тема 9. Драматургія Генріха Ібсена в контексті нової європейської драми. Еволюція естетичних поглядів Г. Ібсена. Соціально-психологічний характер драматургії митця. «Нова драма» Г. Ібсена. Проблема фемінізму в п'єсі «Ляльковий дім». Рецепція проблематики драматургії Г. Ібсена у творчому доробку А. Чехова. Підтекст як основна домінанта драматичних творів митця. Новаторство Г. Ібсена. Поєднання фольклорно-казкової традиції у творі «Пер Гюнт».

Змістовий модуль 3. Тенденції розвитку англійської та американської літератур межі століть.

Тема 10. Ранній модернізм і творчість О. Вайльда, Г. Веллса, Дж.Олдріджа.

Естетика О. Вайльда. Ранній модернізм і творчість англійського письменника. Тема конфлікту між мрією і реальністю у збірках казок «Щасливий принц», «Гранатовий будиночок». Кореляція естетичного та етичного в казці О. Вайльда «Хлопчик-Зірка». Неоромантична інтонація літературних казок. Концепт духовності в казках митця. Інтелектуальний роман О. Вайльда «Портрет Доріана Грея». Теорія естетизму в творах «Пензль, перо і

отрута», «Занепад мистецтва брехні». Принципи парадоксу в романі «Портрет Доріана Грея». Поетикальна парадигма твору.

Фантастика і реальність у творі Г. Веллса «Чарівна крамниця». Г. Веллс – майстер науково-фантастичної повісті та новели.

Естетичні погляди Дж. Олдріджа. Драматичність подій в оповіданнях митця. Проблема батьків і дітей, мужності та стійкості в екстремальних ситуаціях. Тема відчуження в оповіданні «Останній дюйм». Духовна краса людини, мужність і благородність особистості.

Тема 11. Естетичні принципи гуманізму у книгах для дітей Марка Твена, О. Генрі, Е. Портер.

Тема дитинства в романах Марка Твена «Том Соєр», «Пригоди Гекльберрі Фінна». Поєднання реалізму і романтизму в книзі «Том Соєр». Традиції донкіхотівського мотиву у творах Марка Твена. Гумористичні оповідання і їх зв'язок з американським фольклором. Проблеми рабства, жорстокості, моралі у творах. Історичний роман «Принц та жебрак». П'єса «Живий або мертвий»: поетикальна парадигма.

Естетичні принципи романістики Е. Портер. Романи Елеонори Портер «Полліанна», «Полліанна виростає»: мотивація життєлюбства, добра, любові.

О. Генрі – художник «малого» жанру в американській прозі кін. ХІХ ст. – поч. ХХ ст. Збірка О. Генрі «Чотири мільйони»: психологічні пошуки митця. Характери персонажів в оповіданнях «Дари волхвів», «Останній листок», «Кімната на горищі», «Золото і кохання». Тема любові як провідний мотив оповідань автора.

Тема 12. Американський літературний процес межі століть і творчість Джека Лондона.

Інтерпретація американської мрії в романах письменника. Своєрідність творчості Джека Лондона «Північні оповідання», «Мартін Іден». Неоромантичні і позитивістські погляди в романі «Морський вовк». Розвиток мариністичної традиції. «Північні оповідання» – романтичний епос американської Півночі. Анімалістична тема в оповіданнях. Романтичне

протиставлення цивілізації і природи на принципах контрасту («Жага до життя», «Біла тиша», «Тисяча дюжин»). Створення образу позитивного героя.

4.1 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	с.р	інд		л.	п.	с.р.	інд
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль I. Модернізм II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX ст.										
Тема 1. Історико-літературний процес II пол. XIX ст.	10	2	2	6		10	1	1	8	
Тема 2. Розвиток американської поезії в II пол. XIX ст.	8		2	6		8		1	7	
Тема 3. Натуралізм у Франції та творчість Е. Золя, Гі де Мопассана	10	2	2	6		10		1	9	
Тема 4. Французький символізм.	8		2	6		8	1	1	6	
Тема 5. Поетична спадщина П. Верлена	8		2	6		8		1	7	
Тема 6. А. Рембо і модель розвитку європейського символізму.	10	2	2	6		10		1	9	
Разом за	54	6	12	36		54	3	5	46	

змістовим модулем 1											
Змістовий модуль II. Драматургія кін. XIX – поч. XX ст.											
Тема 7. Своєрідність творчого доробку Моріса Метерлінка.	6	2	2	2		6	1	2	3		
Тема 8. Драматургія Бернарда Шоу.	8	2	2	4		8			8		
Тема 9. Драматургія Генріха Ібсена в контексті нової європейської драми.	10	2	2	6		10			10		
Разом за змістовим модулем 2	24	6	6	12		24	1	2	21		
Змістовий модуль III. Тенденції розвитку англійської та американської літератур межі століть.											
Тема 10. Ранній модернізм і творчість О. Вайльда, Г. Веллса, Дж.Олдріджа	6	2	2	2		6	1	1	4		
Тема 11. Естетичні принципи гуманізму у книгах для дітей Марка Твена, О. Генрі,	8	2	2	4		8	1	1	6		
								1			

Портер.										
Тема 12. Американський літературний процес межі століть і творчість Джека Лондона.	8		2	6		8			7	
Разом за змістовим модулем 3	22	4	6	12		22	2	3	17	
ІНДЗ	20				20	20				20
Усього годин	120	16	24	60	20	120	6	10	84	20

4.2 ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	<i>Вирішення практичних завдань «Лірика В.Вітмена»</i>	2	1
2	<i>Круглий стіл «Художня своєрідність роману Г. Флобера «Пані Боварі»»</i>	2	1
3	<i>Семінар-практикум «Своєрідність роману Г.Бічер- Стоу «Хатина дядьки Тома»</i>	2	1
4	<i>Дискусія «Новелістика Гі де Мопассана»</i>	2	1
5	<i>Вирішення практичних завдань «Символізм у французькій та бельгійській поезіях»</i>	2	1
6	<i>Круглий стіл «Творчі пошуки О.Вайльда»</i>	2	
	Всього за 1 семестр	12	5
7	<i>Семінар «Нова драма і символічний характер п'єс М. Метерлінка «Сліпі», «Синій птах».</i>	2	2
8	<i>Дискусія «Інтелектуальна драма Б. Шоу. Парадоксальність характерів у п'єсі «Пігмаліон».</i>	2	
9	<i>Вирішення практичних завдань «Проблема фемінізму в п'єсі Г.Ібсена «Ляльковий дім».</i>	2	1
10	<i>Семінар «Тема конфлікту між мрією і реальністю в казці О. Вайльда «Хлопчик-Зірка». Тема відчуження в оповіданні</i>	2	

	Дж. Олдріджа «Останній дюйм».		
11	<i>Круглий стіл</i> «Американська проза кін. ХІХ ст. – поч. ХХ ст.: естетика гуманізму в книгах для дітей Марка Твена, О. Генрі, Е. Портер».	2	1 1
12	<i>Семінар</i> «Американський літературний процес і творчість Джека Лондона»	2	
	Всього за 2 семестр	12	5
	Всього	24	10

Вирішення практичних завдань «Лірика В. Вітмена»

План

1. Особливості поетичного стилю митця.
2. Історія створення збірки «Листя трави» В. Вітмана.
3. Композиція збірки В. Вітмана.
4. Тематика і проблематика збірки «Листя трави».
5. Урбаністичні мотиви в ліриці поета.
6. Естетичне новаторство В. Вітмена.

Завдання для самостійної роботи:

Вивчити напам'ять поезію зі зб. «Листя трави» (за вибором).

Рекомендована література:

1. Вишницька Ю. В., Тверітінова Т. І. Історія зарубіжної літератури межі ХІХ – ХХ століть: навчальний посібник. Київ : Київськ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2018. 192 с.
2. Гальчук О. В. Історія зарубіжної літератури першої половини ХХ століття: Практикум. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. 420 с.
3. Головій О. М. Історія зарубіжної літератури кінця ХІХ – початку ХХ ст.: метод. рек. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2016. 110 с.
4. Коломієць Н. Є., Яременко Н. В. Історія зарубіжної літератури другої половини ХІХ століття: матеріали для вивчення : навчальний посібник. Кривий Ріг, 2021. 144 с.

5. Колісниченко А. В. Національні традиції Емілі Дікінсон та Волта Вітмена vs модерністські новації Езри Паунда й Томаса Стірнза Еліота в формуванні оригінальності письма Гарта Крейна. *Fundamental and applied research in the modern world*. Abstracts of the 6th International scientific and practical conference. VoScience Publisher, Boston, USA. 2021. Pp. 580-587.

Круглий стіл «Художня своєрідність роману Г. Флобера «Пані Боварі»

План

1. «Пані Боварі» як соціально-психологічний роман.
2. Прихована полеміка у творі.
3. Особливості сюжетного розвитку роману Г. Флобера.
4. Портрети і характери в романі «Пані Боварі».
5. Поєднання трагічного і сатиричного в зображенні Емми і Шарля Боварі.
6. Композиція та стиль роману «Пані Боварі».

Завдання для самостійної роботи:

1. У чому полягають принципи естетики Флобера у романі «Пані Боварі»?
2. Чому роман Флобера «Пані Боварі» можна назвати драмою героїні?
3. Доведіть, що роман «Пані Боварі» Г. Флобера розглядається як втілення «об'єктивного методу» французького реаліста.

Рекомендована література:

1. Азарова Л. Є. Проблема жіночого щастя та втрачених ілюзій за романом Г. Флобера «Пані Боварі» та п'єсою Г. Ібсена «Ляльковий дім». Вінниця : ВНТУ, 2018. 86 с.
2. Алхімія живого слова. Французький роман 1945-2000 рр. М. Мільнер, Ж. Бесьєр, Б. Бланкман та ін. Київ: Промінь, 2005. 283 с.
3. Драненко Г. Множинність перекладів та ітеративність перекладу: ретрансляції роману Г. Флобера «Пані Боварі». Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна. Філологічні науки. Серія «Іноземна філологія. Методика викладання іноземних мов». Харків:

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, 2015. Вип. 81. С. 256–272.

4. Коломієць Н. Є., Яременко Н. В. Історія зарубіжної літератури другої половини ХІХ століття: матеріали для вивчення : навчальний посібник. Кривий Ріг, 2021. 144 с.

Семінар-практикум «Своєрідність роману Г.Бічер-Стоу «Хатина дядьки Тома»

План

1. Особливості аболіціоністської теми у творчості Г.Бічер-Стоу.
2. Портрети і характери в романі «Хатина дядьки Тома».
3. Специфіка конфлікту у творі письменниці.
4. Роль художніх деталей та символів у романі «Хатина дядьки Тома».
5. Новаторство Г.Бічер-Стоу.

Завдання для самостійної роботи:

1. Охарактеризувати особливості історико-літературного процесу Америки ІІ пол. ХІХ ст.
2. Висловіть думку з приводу рабовласницьких й біблійних істин в романі Г. Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома».

Рекомендована література:

1. Тверітінова Т.І. Історія зарубіжної літератури ХІХ століття. Доба реалізму : навч. посіб. для студ. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 424 с.
2. Ключ до хатини дядька Тома. Історія написання книги Бічер-Стоу «Хатина дяді Тома». *Американська література. Шкільна бібліотека.* 2014. № 8. С. 39-40.
3. Коломієць Н. Є., Яременко Н. В. Історія зарубіжної літератури другої половини ХІХ століття: матеріали для вивчення : навчальний посібник. Кривий Ріг, 2021. 144 с.

Дискусія «Новелістика Гі де Мопассана»

План

1. Новела як форма епосу. Витоки жанру.
2. Доведіть вплив натуралізму на творчість Мопассана («Недільна прогулянка буржуа», «Заклад Тельє», «У лоні сім'ї», «Подруга Поля» тощо).
3. Проаналізуйте прийоми сатири (гумор, іронія, сарказм) у змалюванні героїв новел («Нагородження орденом», «Мати потвор», «Прогулянка», «Самотність»); проблема відчуження у творах.
4. Доведіть взаємозв'язок проблематики та тематики у доробку автора («Ця свиня Морен», «Сестри Рондолі», «Заповіт», «Фермер», «Пані Парис», «Сповідь жінки», «Реванш», «Крик тривоги», «Побачення», «Мадемуазель Перль», «Іветта» тощо).

Завдання для самостійної роботи:

Прочитайте новелу П. Меріме «Арсена Гійо». У чому спільність та відмінність «Арсени Гійо» Меріме та «Пампушки» Мопассана.

Рекомендована література:

1. Головій О. М. Історія зарубіжної літератури кінця ХІХ – початку ХХ ст.: метод. рек. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2016. 110 с.
2. Гладишев В.В. Епістолярна спадщина як контекст (Гюстав Флобер про Гі де Мопассана) Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. 2000. № 11. С. 40-41.
3. Франс А. Мопассан та французькі оповідачі. Зарубіжна література. 1998. № 6. С 4-6.

Вирішення практичних завдань

«Символізм у французькій та бельгійській поезії»

План

1. Шарль Бодлер як засновник французького символізму. Особливості бодлерівського дуалізму (збірка «Квіти зла»).

2. Імпрессионістична творчість Поля Верлена. Співвідношення «природи» і «душі» у верленівській поезії.
3. Поетика лірики А. Рембо.
4. Творчість С. Малларме. Проблема призначення поезії та поетичного символу.
5. Поезія Е. Верхарна. Динаміка творчості, основні книги віршів.

Завдання для самостійної роботи:

1. З'ясуйте афористичність лірики та світове значення творчості Ш.Бодлера.
2. Роль «діалогу з Данте» у викритті вад бездуховного суспільства та «внутрішнього пекла» ліричного героя.

Рекомендована література:

1. Головій О. М. Історія зарубіжної літератури кінця XIX – початку XX ст.: метод. рек. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2016. 110 с.
2. Давиденко, Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX - початку XX століття : навч. посіб. для вищ. навч. закл. Київ : ЦУЛ, 2011. 399 с.
3. Дітькова С.Ю. Блакитна квітка і «Квіти зла». *Зарубіжна література в школах України*. 2009. № 1. С. 6-10.
4. Ніколенко, О.М. Поезія французького символізму : Шарль Бодлер, Поль Верлен, Артюр Рембо. Харків : Ранок, 2003. 143 с.
5. Сіренко, О. І. «Поет без болю в серці не поет». *10-й клас*. 2017. № 21/22. С. 72-79.

Круглий стіл «Творчі пошуки О.Вайльда»

План

1. З'ясуйте художню своєрідність збірок казок «Щасливий принц», «Гранатовий будиночок». Неоромантична інтонація літературних казок.
2. Проаналізуйте поєднання етичного та естетичного в казці О.Вайльда «Щасливий принц».

3. Дослідіть поетичність казок «Юний король», «День народження Інфанти», «Рибалка і його душа», «Хлопчик-зірка». Концепт духовності в казках митця.
4. З'ясуйте особливості інтелектуального роману О.Вайльда «Портрет Доріана Грея».
5. Дослідіть принципи парадоксу в романі.

Завдання для самостійної роботи:

1. Доведіть, що Оскар Вайльд – майстер парадоксу.
2. Поміркуйте: «Краса – злочин чи кара Божа?» (за романом Оскара Уайльда «Портрет Доріана Грея»).

Рекомендована література:

1. Бачук Т. Гімн естетизму чи естетична антиутопія?. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2012. №2. С. 9-12.
2. Гладишев В., Веселкова А. Доріан Грей – приречений чи винний? Спроба «психологічної реконструкції» характеру (Оскар Вайльд). *Зарубіжна література в школах України*. 2009. № 3. С. 57-62.
3. Петренко Л. Проблема духовної деградації головного героя в романі Оскара Вайльда «Портрет Доріана Грея». *Зарубіжна література в школі (Основа)*. 2005. №13-14. С. 30-31.
4. Ржевська З. Естет чи мораліст? О.Вайльд «Портрет Доріана Грея». *Зарубіжна література*. 2007. №10-11 (506- 507). С. 7-10.
5. Сідельнікова О. Краса ж бо справжня у душі живе. За романом О.Вайльда «Портрет Доріана Грея». *Зарубіжна література*. 2007. №10-11 (506- 507). С. 15-18.

Семінар «Нова драма і символічний характер п'єс

М. Метерлінка «Сліпі», «Синій птах»

План

1. Філософія «театру смерті», «театру надій» драматурга.
2. Нова драма і символічний характер п'єс М. Метерлінка «Сліпі», «Синій птах».

3. Естетичні та філософські погляди М. Метерлінка.
4. «Драма мовчання» в контексті «нова драма».
5. Міфопоетична картина світу в драматургії М. Метерлінка.

Завдання для самостійної роботи:

1. Розкрийте суть понять «нова драма», «драма ідей», «інтелектуальна драма», «епічна драма», «статичний театр», «театр мовчання», «театр смерті», «драма фатуму».
2. Охарактеризуйте та порівняйте героїв п'єс «Ляльковий дім» Г. Ібсена та «Сліпці» М. Метерлінка.
3. Порівняйте драму «Ляльковий дім» Г. Ібсена та оповідання «Ляльковий дім» А. Стріндберга.

Рекомендована література:

1. Бондарук Л. Символ у багаторівневій структурі тексту: Марсель Пруст, Моріс Метерлінк : монографія. Луцьк : Твердиня, 2015. 316 с.
2. Панченко В. Володимир Винниченко і Генрік Ібсен. *Слово і час*. 2000. №1. С. 80–82.
3. Стайн Дж. Л. Сучасна драматургія в теорії та театральній практиці : [у 3 т.] Т. 1 : реалізм і натуралізм; пер. з англ. І. Босак, О. Дзера, І. Ковальська, Г. Пехник. Львів : Львівський національний університет імені І. Франка, 2003. 256 с.
4. Чистяк Д. О. Лінгвопоетика міфологічного інтертексту в ранній драматургії М. Метерлінка : автореф. дис... канд. філол. наук : 10.02.05. Київ, 2012. 18 с.

Дискусія «Інтелектуальна драма Б. Шоу. Парадоксальність характерів у п'єсі «Пігмаліон»»

План

1. Естетичні та філософські погляди Б. Шоу («Неприємні п'єси», «Приємні п'єси»). Інтелектуальна драма митця.

2. Історія створення, міфологічна основа, сценічна історія п'єси «Пігмаліон».
3. Жанрово-тематична природа п'єси
4. Проблематика «Пігмаліону» (соціальна, моральна, проблеми науки). Конфлікт п'єси.
5. Парадоксальність характерів у п'єсі «Пігмаліон».

Завдання для самостійної роботи:

1. Чи мав рацію професор Хіггінс, коли після знайомської підтримки зі сміттярем припустився думки, що за їхньої підтримки Дулітл «Місяців через три ... міг би вже обирати між кабінетом міністрів і церковною кафедрою в Уельсі»?
2. Чому Еліза не поділяє радощів Хіггінса з приводу успішних відвідин посольського прийому і звинувачує професора в байдужості до її подальшої долі? Прокоментуйте таку репліку героїні: «Раніше я продавала квіти, а не себе. Тепер ви зробили з мене леді – і я здатна торгувати лише собою. Краще б ви залишили мене на вулиці!».
3. Як, на вашу думку, складеться доля колишньої квітникарки?

Рекомендована література:

1. Васильєв Є. Історія Пігмаліона та Галатеї без «хеппі енду». До вивчення п'єси Б. Шоу «Пігмаліон». *Зарубіжна література в школах України*. 2009. № 4. С. 30-32.
2. Васильєв Є. «Усе-таки Галатеї не зовсім подобається Пігмаліон». Матеріали до вивчення комедії Бернарда Шоу. *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2004. №1. С. 7-13.
3. Вітченко А. «Парадокси самої дійсності» (Система уроків та позакласний захід за темою «Б. Шоу «Пігмаліон»). *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2006. № 4. С. 41-51.
4. Гладишев В. Деякі аспекти шкільного вивчення п'єси Бернарда Шоу «Пігмаліон». *Зарубіжна література в школах України*. 2008. № 1. С. 5- 6.

5. Гладишев В.В. Застосування елементів композиційного аналізу під час вивчення п'єси Бернарда Шоу «Пігмаліон». *Зарубіжна література в школах України*. 2008. № 2. С. 5-7.
6. Ніколенко О. Розвиток драматургії кінця XIX – XX століть. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2009. № 5. С. 42-47.

Вирішення практичних завдань «Проблема фемінізму в п'єсі

Г.Ібсена «Ляльковий дім»»

План

1. Історія створення, сценографія та особливості критичної реценсії «Лялькового дому» Г. Ібсена.
2. Риси «нової драми» у п'єсі норвезького драматурга.
3. Соціально-психологічний характер драматургії митця. «Нова драма» Г. Ібсена.
4. Проблема фемінізму в п'єсі «Ляльковий дім».
5. Підтекст як основна домінанта драматичних творів митців.
6. Новаторство драматурга.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготуйте мультимедійну презентацію «Герої Г. Ібсена і світова художня культура». Використайте фрагменти художніх і мультиплікаційних фільмів знятих за творами письменника.

Рекомендована література:

1. Авдєєва І. Через образ головного героя – до осягнення естетики «нової драми» (Урок за п'єсою І. Гібсена «Ляльковий дім» з використанням інтерактивних прийомів). *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2006. № 4. С. 27- 32.
2. Вітченко А. Технологія організації та проведення театралізованого заходу: (Прес-конференція, конкурсні завдання за драматургією Г. Ібсена). *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2007. № 3. С. 55- 58.

3. Галка Л., Ціко І. Генрік Ібсен. «Ляльковий дім»: матеріали до вивчення. *Всесвітня література в середніх навчальних закладах України*. 2008. № 4. С. 45- 49.
4. Гарна С. Таємниця сімейного щастя. Урок-дослідження за п'єсою Г. Ібсена «Ляльковий дім». *Зарубіжна література в школах України*. 2009. № 3. С. 46- 47.
5. Палій Н. Проблема призначення жінки у драмі «Ляльковий дім» Г.Ібсена та повісті «Людина» О.Кобилянської. *Тема*. 2005. №1-2. С. 181-185.

Семинар «Тема конфлікту між мрією і реальністю у творах

О. Вайльда , Дж. Олдріджа»

План

1. Естетичні погляди О. Вайльда.
2. Історія створення казки «Хлопчик-Зірка».
3. Проблематика та основний конфлікт твору.
4. Формування естетичних поглядів Дж. Олдріджа.
5. Своєрідність оповідної манери письменника.
6. Проблема батьків і дітей, мужності та стійкості в екстремальних ситуаціях.
7. Тема відчуження в оповіданні Дж. Олдріджа «Останній дюйм».

Завдання для самостійної роботи:

1. Складіть цитатну характеристику Хлопчика-Зірки.
2. Поміркуйте з приводу назви твору «Останній дюйм».

Рекомендована література:

1. Головій О. М. Історія зарубіжної літератури кінця XIX – початку XX ст.: метод. рек. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2016. 110 с.
2. Давиденко, Г. Й. Історія зарубіжної літератури XIX - початку XX століття : навч. посіб. для вищ. навч. закл. Київ : ЦУЛ, 2011. 399 с.

3. Коломієць Н. Є., Яременко Н. В. Історія зарубіжної літератури другої половини ХІХ століття: матеріали для вивчення : навчальний посібник. Кривий Ріг, 2021. 144 с.
4. Перцова І. Час і простір в оповіданні Джеймса Олдріджа «Останній дюйм». *Наукові записки*. Випуск 138. 2018. С. 363-365.

***Круглий стіл «Американська проза кін. ХІХ ст. – поч. ХХ ст.:
естетика гуманізму в книгах для дітей О. Генрі, Е. Портер»***

План

1. Роман Елеонори Портер «Полліанна»: мотивація життєлюбства, добра, любові.
2. Портрети і характери в романі.
3. Е. Портер «Полліанна виростає»: особливості композиції та сюжетотворення.
4. Збірка О. Генрі «Чотири мільйони»: психологічні пошуки митця.
5. Характери персонажів в оповіданнях «Дари волхвів», «Останній листок», «Кімната на горищі», «Золото і кохання».

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготуйтеся до бесіди на тему: «Світ дитинства в романі Елеонори Портер «Полліанна».
2. Прокоментуйте висловлювання О'Генрі «У кожного із вас є величезні скарби, які ви мало цінуєте».

Рекомендована література:

1. Антонова Н. Своєрідність художнього світу в новелі О'Генрі «Останній листок». *Зарубіжна література (Шкільний світ)*. 2009. №2/3. С. 5-7.
2. Баліна К. Н. «Треба прагнути бути людиною»: вивчення новели О'Генрі «Останній листок». *Зарубіжна література в школах України*. 2009. №1. С. 44- 46.
3. Головій О. М. Історія зарубіжної літератури кінця ХІХ – початку ХХ ст.: метод. рек. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2016. 110 с.

4. Гуль М. Життєвий і творчий шлях письменниці Елеонор Портер. *Зарубіжна література*. 2016. Вип. 4. С. 24–26.
5. Русєва Л. І. Е. Портер «Полліанна». *Зарубіжна література в школі*. 2018. Вип. 7–8. С. 46–49.

**Семінар «Американський літературний процес і
творчість Джека Лондона»**

План

1. Сюжетно-композиційна єдність циклу «Північні оповідання».
2. Романтичне протиставлення природи і цивілізації на принципах контрасту («Біла тиша», «Людина зі шрамом», «Тисяча дюжин», «У далекому краю»).
3. Проблема деградації особистості в оповіданнях «На кінці веселки», «Те, чого не можна забути», «Жага до життя».
4. Створення образу позитивного героя (Мельмюта Кіда) в оповіданнях автора.

Завдання для самостійної роботи:

1. Наведіть приклади неоромантизму в творах Дж. Лондона.

Рекомендована література:

1. Бурбан В. Життя і пророцтва «Моряка в сідлі». *Дзеркало тижня*. 2001. № 2. С. 17.
2. Денисова Т. Одиссея Дж. Лондона. *Зарубіжна література*. 1997. № 22. С. 4 – 5.
3. Кушнірова Т. В. Модернізм і постмодернізм у зарубіжній літературі: навчально-методичний посібник. Полтава, 2018. 112 с.
4. Лисиченко Д. Лондон Джек. Мартін Іден. Київ: Знання, 2017. 350 с.
5. Столій І.Л. Зарубіжна література: Навчальний посібник. Харків: Ранок, 2003. 187 с.

4.3. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		Денна	Заочна	
	Тема 1. Літературний процес II пол. XIX ст.	6	8	Індивідуальна групова співбесіда, усне опитування, перевірка практичних завдань
	Тема 2. Американська література II пол. XIX ст.	6	7	
	Тема 3. Натуралізм у Франції	6	9	
	Тема 4. Французький символізм	6	6	
	Тема 5. Лірика Поля Верлена.	6	7	
	Тема 6. Поетичне новаторство А. Рембо	6	9	
	Всього за 1 семестр	36	46	
	Тема 7. Своєрідність творчого доробку Моріса Метерлінка.	2	3	
2	Тема 8. Драматургія Бернарда Шоу.	4	8	
3	Тема 9. Драматургія Генріха Ібсена в контексті нової європейської драми.	6	10	
4	Тема 10. Ранній модернізм і творчість О. Вайльда, Г. Веллса. Особливості творчості англійського письменника, публіциста Дж. Олдріджа.	2	4	
5	Тема 11. Естетичні принципи гуманізму у книгах для дітей Марка Твена, О. Генрі, Е. Портер.	4	6	
6	Тема 12. Американський літературний процес межі століть і творчість Джека Лондона.	6	7	
	Всього за 2 семестр	24	38	
	Разом	60	84	

Завдання № 1. Самостійно підготувати теми:

Англійський неоромантизм і творчість Р. Кіплінга

План

1. Композиційна своєрідність збірки Кіплінга «Солдатські пісні».
2. Поетикальний аспект лірики («Якщо...», «Мохнатий джміль»).
3. Концепція людини і світу в творчому доробку митця.
4. Єдність художніх засобів у збірці «Солдатські пісні».

Рекомендована література:

1. Зубрицька М. Антологія світової критичної думки ХХ ст. Львів: Літопис, 2002. 832 с.
2. Кадоб'янська Н. М., Удовиченко Л. М. Зарубіжна література. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2017. 400 с.
3. Кльось С. Особливості перекладу дитячої поетичної літератури Редьярда Кіплінга українською та російською мовами. *Молодь і ринок*: щомісячний науково-педагогічний журнал. Дрогобич, 2016. №2 (133), лютий. С. 99–103.
4. Сімаковська А. С. Інфернальний простір оповідань Кіплінга. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Кам'янець-Подільський, 2014. Вип. 13. Т. 3. С. 16–17.
5. Шахова К. О. Література Англії ХХ ст. Київ: Либідь, 1993. 398 с.
6. Sampson G. *Camrige history of English literature*. New York: Cambrige University Press. 1995. 1120 p.

Естетичні принципи гуманізму у книгах для дітей Марка Твена

План

1. Світоглядні позиції письменника в романах «Том Соєр», «Пригоди Гекльберрі Фінна».
2. Жанрова своєрідність романів.
3. Прийоми зображення персонажів.

4. Поетичне відтворення дитинства у творах.
5. Особливості діалого-монологічного мовлення.
6. Специфіка конфлікту.
7. Майстерність Марка Твена-романіста.

Рекомендована література:

1. Головій О. М. Історія зарубіжної літератури кінця XIX – початку XX ст.: метод. рек. Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2015. 110 с.
2. Кадоб'янська Н. М., Удовиченко Л. М. Зарубіжна література. Київ: Видавничий дім «Освіта», 2017. 400 с.
3. Набоков В.М. Лекции по литературе. М.: Независимая газета, 2000. 512 с.
4. Свєрбилова Т. Река жизни. Марк Твен и его роман «Приключения Гекльберри Финна». *Всесвітня література та культура в навчальних закладах*. 2001. № 11. С. 27–30.

Фантастика і реальність в доробку Г. Веллса

План

1. Тема конфлікту між мрією і реальністю у збірках оповідань Г. Веллса.
2. Проблематика, художня спрямованість оповідань автора
3. Кореляція естетичного та етичного у творі «Чарівна крамниця».
4. Концепт духовності у фантастичній новелі.
5. Г. Веллс – майстер науково-фантастичної повісті та новели.
6. Особливості фантастики в романах «Машина часу», «Людина невидимка», «Війна світів».

Рекомендована література:

1. Вишницька Ю. В., Тверітінова Т. І. Історія зарубіжної літератури межі XIX – XX століть: навчальний посібник. Київ : Київськ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2018. 192 с.
2. Гальчук О. В. Історія зарубіжної літератури першої половини XX століття: Практикум. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. 420 с.

3. Головій О. М. Історія зарубіжної літератури кінця XIX – початку XX ст.: метод. рек. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2016. 110 с.

Творчість О. Генрі

План

1. Естетико-світоглядна позиція письменника.
2. Тема «маленької людини» в оповіданнях митця.
3. Автобіографізм новели «Дари волхвів».
4. Принцип казковості сюжету в доробку автора («Останній листок», «Дари волхвів»).
5. Збірка оповідань «Чотири мільйони»: поетикальні виміри.

Рекомендована література:

1. Богданова М. «Справа не в шляху, що ми обираємо; те, що усередині нас, примушує обирати шлях». Літературно-музична композиція за творами О. Генрі. *Зарубіжна література*. 2012. № 11 (747). С. 46–49.
2. Коноваленко Т. В., Перебийніс І. І. Образ «маленької людини» в оповіданнях О. Генрі. *Мова. Свідомість. Концепт*: зб. наук. статей. Мелітополь: ФОП Однорог Т. В., 2018. Вип. 8. С. 96–98.
3. Кушнірова Т. В. Англійська література в культурологічному вимірі (модерний і постмодерний аспект): навчально-методичний посібник. Полтава, 2017. 107 с.
4. Кушнірова Т. В. Модернізм і постмодернізм у зарубіжній літературі: навчально-методичний посібник. Полтава, 2018. 112 с.

Е. Золя як теоретик і письменник французького натуралізму

План

1. Е. Золя як теоретик натуралізму. Еволюція естетичних поглядів письменника.
2. Цикл романів «Ругон-Маккари» - природнича й соціальна історія однієї родини в добу Другої імперії.

3. Історія створення, тематика, проблематика, специфіка жанру.
4. Роман «Кар'єра Ругонів» як інтродукція до циклу, визначення в ньому провідних тем і мотивів усього циклу.
5. Історична основа та соціальна панорама роману.
6. Художні особливості твору.

Рекомендована література:

1. Бубняк Р. А. Рецепція роману Е. Золя «Жерміналь» у Франції 1884–1885 рр. *Питання літературознавства*. 2003. Вип. 10 (67). С. 59–62.
2. Голод Р. Натуралізм. *Дивослово*. 2012. № 4 (661). С. 50–57.
3. Наливайко Д. Натуралізм і українська література. *Наливайко Д. Літературна теорія і компаративістика*. Вид. Друге. Київ : АКТА, 2006. С. 295–304.

Завдання № 2.

- Укладіть таблицю «Вираження провідних ідей трансценденталізму в ліриці В. Вітмена».
- Проаналізуйте «Поетичне мистецтво» П. Верлена. Чи можна назвати цей вірш теоретичним документом, літературним маніфестом?
- Е. Золя назвав твір «Пані Боварі» «кодексом нового мистецтва». Віднайдіть ці риси у романі.
- Поезію Ш. Бодлера «Відповідності» літературознавці трактують як маніфест символізму. У сонеті знайшли вираження плани інтуїтивного, підсвідомого, а різні прояви світу природи (фарби, звуки, запахи) відшукують свої відповідності, викриваючи непізнані буттєві таємниці. Доберіть цитати з тексту, що ілюструють авторське бачення цілісності світобудови.
- Простежити за текстом роману «Пригоди Тома Сойєра» систему виховання, освіти, ставлення до релігії в американському суспільстві. Підготуватися до відповіді на питання: в чому полягає сенс хлопчачого бунтарства?
- Роман «Кар'єра Ругонів» як інтродукція до циклу, визначення в ньому

провідних тем і мотивів усього циклу.

- Зробити компаративне дослідження п'єс «Синій птах» Моріса Метерлінка і «Ляльковий дім» Генріка Ібсена, визначивши спорідненість і відмінність тематики, проблематики та художніх особливостей «нової драми» (груповий проект).

5.ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ (доповідь)

(одна тема за вибором)

№ з/п	Тематика	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Символіка в драматургії М. Метерлінка.	2	2
2	Феміністичний дискурс в драматургії Б. Шоу, Г. Ібсена.	2	2
3	Фантастика та алюзії в новелістиці Г. Веллса.	2	2
4	Особливості парадоксу в романістиці О. Вайльда.	2	2
5	Естетична парадигма Дж. Олдріджа.	2	2
	Всього	10	10
5.4. Індивідуальне навчально-дослідне завдання (есе)			
6	Анімалістичні оповідання Р. Кіплінга: поетикальні виміри.	2	2
7	Тема освіти і виховання в романах Марка Твена.	2	2
8	Рецепція духовності в романістиці Е. Портер.	2	2
9	Тема митця і мистецтва в оповіданнях О. Генрі.	2	2
10	Своєрідність «Північних оповідань» Дж. Лондона.	2	2
	Всього	10	10

6.ВАРІАНТИ МОДУЛЬНИХ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

Варіант 1.

I. Проаналізуйте сюжетний парадокс і парадоксальність характерів у п'єсах Б. Шоу, Г. Ібсена.

II. Охарактеризуйте натуралістичні замальовки в оповіданнях Дж. Лондона (зб. «Північні оповідання»).

III. Тести.

1. Оповідання «Люди з сорокової милі» Дж. Лондона – це...

- а) оповідання, де переважають побутові сцени;
- б) оповідання, де порушується проблема життя і смерті;
- в) оповідання, де переважає психологічна характеристика персонажів.

2. Зазначте, з якою метою Нора пішла на підступ (за п'єсою Г. Ібсена «Ляльковий дім») :

- а) щоб забезпечити лікування Хельмера;
- б) щоб придбати подарунки на Різдво;
- в) щоб втекти з дому.

3. Вкажіть, хто займався вихованням Геккльберрі Фінна (за однойменним романом Марка Твена)?

- а) вдова Дуглас;
- б) тітка Поллі;
- в) Мері.

4. Вкажіть, що означає поняття «натуралізм»?

- а) суспільство;
- б) природа;
- в) людина.

5. Зазначте, кому належать слова: «Як цікаво майже повністю змінити людину, наділивши її зовсім іншою мовою, адже це означає знищити найглибшу прірву, що розділяє людей і класи» (за п'єсою Б. Шоу «Пігмаліон»):

- а) Хіггінсу;

- б) Пікерінгу;
- в) А. Дулітлу.

Варіант 2.

1. Проаналізуйте особливості зовнішнього та внутрішнього конфлікту у п'єсі Г. Ібсена «Ляльковий дім».

II. Охарактеризуйте поєднання реального і фантастичного у творі Г. Веллса «Чарівна крамниця».

III. Тести.

1. Вкажіть один із засобів впливу автора на свідомість читачів (за п'єсою Б. Шоу «Пігмаліон»):

- а) художня деталь;
- б) парадокс;
- в) іронія.

2. Коли Торвальд промовляє слова: «Ти зруйнувала все моє щастя, занапастила все моє майбутнє» (за п'єсою Г. Ібсена «Ляльковий дім») ?

- а) після того, як отримав листа;
- б) після тарантелли Нори;
- в) перед тим, як сів за святковий стіл.

3. У п'єсі М. Метерлінка «Синій птах» Душа Світла є символом:

- а) пізнання нового;
- б) самовдоволення;
- в) боягузтва.

4. Вкажіть, що сталося із Мартіном Іденом у фіналі твору (за однойменним романом Дж. Лондона):

- а) тяжко захворів;
- б) покінчив життя самогубством;
- в) одружився з Рут.

5. Хто з дійових осіб п'єси Метерлінка «Синій птах» перешкодив дітям?

- а) Кішка Тілетта і Ніч;
- б) Радощі і Блаженство;

в) Вода і Песик.

Варіант 3.

1. Проаналізуйте жанрову своєрідність роману М. Твена «Прогоди Тома Соєра».

II. Охарактеризуйте сюжетно-композиційну єдність циклу «Північні оповідання» Дж. Лондона.

III. Тести.

1. Чому батько викрав Гекльберрі Фінна (за однойменним романом Марка Твена)?

а) щоб отримати гроші;

б) бо любив сина;

в) щоб поїхати в Європу.

2. Що допомагає хлопчику Тільтілю побачити душі речей (за п'єсою М. Метерлінка «Синій птах») ?

а) чарівна зелена шапочка;

б) чарівна червона паличка;

в) чарівна синя кулька.

3. Назвіть позитивного персонажа, який проходить через більшість оповідань Дж. Лондона із збірки «Північні оповідання».

а) МейлмютКід;

б) Луї Савой;

в) Бірюк Маккензі.

4. Зазначте засіб, на якому побудована вся п'єса Г. Ібсена «Ляльковий дім» :

а) контраст;

б) парадокс;

в) символ.

5. Від якої особи ведеться розповідь у романі Марка Твена «Пригоди ГекльберріФінна» ?

а) від першої – ГекаФінна;

б) від першої – Тома Соєра;

в) від третьої – автора.

Варіант 4.

1. Проаналізуйте специфіку конфлікту у творі Г.Бічер- Стоу «Хатина дядьки Тома».

II. Охарактеризуйте тему відчуження в оповіданні «Останній дюйм» Дж. Олдріджа.

III. Тести.

1. Мейлмют Кід в «Північних оповіданнях» Дж. Лондона – це...

- а) модерністський персонаж;
- б) неоромантичний персонаж;
- в) реалістичний персонаж.

2. Героями «Північних оповіданнях» Дж. Лондона виступають:

- а) аборигени Південної Америки, злочинці, переселенці з Європи;
- б) іспанські конкістадори, індіанці, американці;
- в) золотошукачі, мисливці, авантюристи, аборигени Аляски.

3. Сюжет роману «Мартін Іден» Дж. Лондона побудований навколо...

- а) головного героя – Мартіна Ідена, - а другорядні сюжетні лінії відсутні;
- б) РутМорз та її сім'ї;
- в) сім'ї Мартіна Ідена.

4. Який фінал п'єси Б. Шоу «Пігмаліон»?

- а) Хіггінс і Еліза одружуються;
- б) фінал відкритий;
- в) Еліза йде назавжди.

5. Зазначте засіб, на якому побудована вся п'єса Г. Ібсена «Ляльковий дім» :

- а) контраст;
- б) парадокс;
- в) символ.

Варіант 5.

1. Проаналізуйте поліфункціональність художньої деталі в романі О. Вайльда «Портрет Доріана Грея».

II. Охарактеризуйте жанрові особливості драми «Синій птах» М. Метерлінка.

III. Тести.

1. Героями «Північних оповідань» Дж. Лондона виступають:

- а) аборигени Південної Америки, злочинці, переселенці з Європи;
- б) іспанські конкістадори, індіанці, американці;
- в) золотошукачі, мисливці, авантюристи, аборигени Аляски.

2. У п'єсі М. Метерлінка «Синій птах» Душа Світла є символом:

- а) пізнання нового;
- б) самовдоволення;
- в) боягузтва.

3. Коли Торвальд промовляє слова: «Ти зруйнувала все моє щастя, занапастила все моє майбутнє» (за п'єсою Г. Ібсена «Ляльковий дім») ?

- а) після того, як отримав листа;
- б) після тарантели Нори;
- в) перед тим, як сів за святковий стіл.

4. Зазначте, кому належать слова : «Як цікаво майже повністю змінити людину, наділивши її зовсім іншою мовою, адже це означає знищити найглибшу прірву, що розділяє людей і класи» (за п'єсою Б. Шоу «Пігмаліон»):

- а) Хіггінсу;
- б) Пікерінгу;
- в) А. Дулітлу.

5. Вкажіть, хто займався вихованням Геккльберрі Фінна (за однойменним романом Марка Твена)?

- а) вдова Дуглас;
- б) тітка Поллі;
- в) Мері.

7. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Композиційна єдність збірки В. Вітмена «Листя трави».
2. Поетика романів Г. Флобера «Пані Боварі», «Саламбо».
3. Сюжетно-композиційна своєрідність епопеї Е. Золя «Ругон-Маккари».
4. Г. Бічер-Стоу «Хатина дядька Тома»: поетика і проблематика.
5. Гі де Мопассан «Мати потвор», «Пишка»: портрети і характери.
6. Своєрідність романістики Гі де Мопассана («Життя», «Любий друг»).
7. Сильова палітра творчості Артюра Рембо («Голосівки», «П'яний корабель»).
8. Ш. Бодлер «Квіти зла»: композиційна своєрідність.
9. Своєрідність лірики С. Малларме.
10. Роль митця і мистецтва в творчості Поля Верлена («Поетичне мистецтво», «Осілля пісня»).
11. Неоромантичні погляди в романі Дж. Лондона «Морський вовк», «Мартін Іден». Розвиток мариністичної традиції.
12. Символічний характер п'єс М. Метерлінка «Сліпі», «Синій птах».
13. Естетичні та філософські погляди Б. Шоу («Неприємні п'єси», «Приємні п'єси»).
14. Антивоєнна тематика у драмах Б. Шоу «Людина і зброя», «Майор Барбара».
15. Проблема фемінізму в п'єсі Г. Ібсена «Ляльковий дім».
16. Поєднання фольклорно-казкової традиції у творі Г. Ібсена «Пер Гюнт».
17. Тема конфлікту між мрією і реальністю у збірках казок О. Вайльда «Щасливий принц», «Гранатовий будиночок».
18. Кореляція естетичного та етичного в казці О. Вайльда «Хлопчик-Зірка».
19. Принципи парадоксу в романі О. Вайльда «Портрет Доріана Грея».
20. Фантастика і реальність у творі Г. Веллса «Чарівна крамниця».
21. Тема відчуження в оповіданні Дж. Олдріджа «Останній дюйм».
22. Тенденції розвитку американської літератури межі століть.
23. Концепція людини і світу у збірці Р. Кіплінга «Казарменні балади»: концепт національної ідентичності.

24. Анімалістичні оповідання для дітей Р. Кіплінга «Книга джунглів», «Друга книга джунглів». Інфернальний простір оповідань автора.
25. Тема дитинства в романах Марка Твена «Том Соєр», «Пригоди Гекльберрі Фінна».
26. Духовно-естетичні концепти в казках О. Вайльда «Хлопчик-Зірка», «Щасливий принц».
27. П'єси Марка Твена «Принц та жебрак», «Живий або мертвий»: поетикальна парадигма.
28. Своєрідність п'єс Г. Ібсена «Привиди», «Дочка моря», «Пер Гюнт».
29. Романи Елеонори Портер «Полліанна», «Полліанна виростає»: мотивація життєлюбства, добра, любові.
30. Романтичне протиставлення цивілізації і природи на принципах контрасту в оповіданнях Дж. Лондона «Жага до життя», «Біла тиша», «Тисяча дюжин».
31. Збірка О. Генрі «Чотири мільйони»: психологічні пошуки митця.
32. Характери персонажів в оповіданнях О.Генрі «Дари волхвів», «Останній листок», «Кімната на горищі», «Золото і кохання».

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів передбачено застосування активних і інтерактивних освітніх методів, серед яких: лекція-діалог, лекція-презентація, робота в малих групах, робота з довідковими, інформаційно-методичними джерелами, презентація результатів виконаних практичних завдань, рольові ігри, дискусії, круглі столи.

9. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового експрес-контролю на практичних заняттях, у формі колоквиуму, виступів студентів при обговоренні питань на семінарських заняттях, письмових робіт, виконання тестових завдань.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді екзамену.

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)			ІНДЗ	Письмова робота	Екзамен	Сума
Теми	Бали	Разом	0–10	0–10	0–20	0–100
Тема 1	0–5	0–60				
Тема 2	0–5					
Тема 3	0–5					
Тема 4	0–5					
Тема 5	0–5					
Тема 6	0–5					
Тема 7	0–5					
Тема 8	0–5					
Тема 9	0–5					
Тема 10	0–5					
Тема 11	0–5					
Тема 12	0–5					

Шкала оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	

35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ СЛОВНИК

Абсурд (лат. *absurdus* – безглуздий) – нісенітниця, безглуздя. Термін у цьому значенні вживається істориками літератури і критиками, які аналізують поведінку персонажів художніх творів з позицій правдоподібності (культурноісторична школа, реальна критика). Термінологічного статусу А. набуває у словосполученнях «література абсурду», «театр абсурду», які використовуються для умовної назви художніх творів (романів, п'єс), що змальовують життя у вигляді начебто хаотичного нагромадження випадковостей, безглуздих, на перший погляд, ситуацій (творчість Е. Іонеско, С. Беккета, окремі твори Ж.-П. Сартра, А. Камю). Підкреслений алогізм, ірраціоналізм у вчинках персонажів, мозаїчна композиція творів, гротеск і буфонада у засобах їх творення – характерні прикмети такого мистецтва.

Авангардизм – термін на означення т. зв. лівих течій у мистецтві. Авангардизм виникає у кризові періоди історії мистецтва, коли певний напрям або стиль переживає вичерпаність своїх зображальновиражальних можливостей, існує за рахунок інерції, тиражуючи свої вчорашні творчі здобутки, перетворені на кліше, замикаючись на своїх канонічних зразках. В історичному аспекті ХХ ст. А. слід розглядати як одне з помітних відгалужень модернізму, котре перейняло деякі його формальні ознаки, відкинувши філософську (духотворчу) основу, орієнтуючись на деструктивну «мінус-культуру». Звідси – безапеляційне заперечення традиції, афішування епатажу. З незначними відмінностями такі настанови спостерігалися в кубістів, футуристів, експресіоністів, дадаїстів, сюрреалістів і т. п.

Алегорія — художній спосіб двопланового зображення. Часто застосовували у давніх творах (проповіді, притчі, повчання).

Ампліфікація — стилістичний прийом, який полягає у нагромадженні однакових тропів, однотипних виразів чи синтаксичних елементів з метою підсилення виразності художньої мови.

Архетип — прообраз, первісний образ, ідея, давній взірць колективної підсвідомості, який існує у пам'яті поколінь і може бути втілений в усній та писемній формах у вигляді символів.

Афоризм — короткий вислів, узагальнене судження, виражене у лаконічній, влучній формі.

Вольний вірш — вид силабо-тонічного вірша, в якому число стоп у віршованих рядках різне, нема поділу на строфи, хоча й збережена традиційна рима. З'явився у байках, тому спершу його називали байковим віршем. Оскільки байка зазвичай писалася ямбом, цей вірш називали вольним ямбом. Згодом перейшов у віршовані драматичні твори.

Гендер — термін ідентичності та відмінності в річищі постмодерністської критики, запроваджений американським психоаналітиком Р. Столлером («Стать і тендер: про розвиток чоловічості та жіночості», 1968) на означення рольових соціальних взаємних очікувань 48 представників відмінних статей, зафіксованих у поняттях «фемінність», («жіночість») і «маскулінність» («чоловічість»).

Гротеск — вид художньої образності, для якого характерними є: 1) фантастична основа, тяжіння до особливих, незвичайних, ексцентричних, спотворених форм, поєднання в одному предметі або явищі несумісних, різко контрастних якостей, що веде до абсурду, робить неможливою логічну інтерпретацію гротескного образу; 3) заперечення усталених художніх і літературних норм; 4) стильова неоднорідність.

Гумор — різновид комічного, відображення смішного в життєвих явищах і людських характерах.

Дадаїзм — авангардистська літературно-мистецька течія, виникла 1916 р., назву отримала завдяки румунському поетові Т. Тцарі, котрий віднайшов слово «дада» у словнику Ларруса, де воно мовою негритянського племені кру

означало «хвіст священної корови», а італійською – «дитячий дерев'яний коник» і водночас – «годувальниця». Дадаїзм схилився до абсолютизації авангардистських принципів, до створення художньої форми позахудожніми засобами (колажі з клаптів шпалери чи фрагментів друкованої продукції, предметні комбінації, елементи стихійної словотворчості у поезії, посилення какофонії у музиці і т. п.).

Дидактизм – повчальність, не приховане автором виховне спрямування твору, моралістична тенденційність.

Драма – один з літературних родів, який змальовує світ у формі дії, здебільшого призначений для сценічного втілення.

Драма як жанр – п'єса соціального чи побутового характеру з гострим конфліктом, який розвивається в постійній напрузі. Герої – переважно звичайні, рядові люди. Автор прагне розкрити їх психологію, дослідити еволюцію характерів, мотивацію вчинків і дій.

Драматизм – загострена напруженість дії певного художнього твору будь-якого роду літератури.

Експозиція – вихідна частина сюжету художнього твору, в якій стисло подається ситуація, що логічно випереджає зав'язку, хоча може в тексті передувати не тільки їй, а й подаватися після неї окремими деталями впродовж усього твору або ж в кінці.

Експресіонізм – літературномистецька стильова тенденція авангардизму, що оформилася в Німеччині на початку ХХ ст., передусім у малярському середовищі (об'єднання «Міст» та «Синій вершник»), проіснувавши до початку 30-х. Джерела експресіонізму наявні в романтизмі, у «філософії життя» (Ф.-В. Ніцше, А. Бергсон, А. Шопенгауер та ін.), його естетика постала на запереченні не тільки міметичних різновидів мистецтва, а й імпресіонізму, який спирався на вираження миттєвих вражень митця.

Жанр літературний – форма, в якій проявляються основні роди літератури, тобто епос, лірика, драма та їх різновиди. Наприклад, в епосі – билина, казка, роман, повість і т. ін.; в драмі – трагедія, комедія.

Зав'язка – елемент сюжету, вихідний момент у розвитку дії художнього твору. Зав'язка, як правило, розпочинає основний конфлікт, зіткнення антиподів.

Збірка – видова назва видань авторських творів, пройнятих спільною чи близькою тематикою або зібраних за хронологічним принципом.

Ідеалізація – спосіб наукового пізнання, один із видів абстрагування, що полягає у створенні таких об'єктів, які не існують у реальному житті, але мають свої прообрази.

Ідея – основна думка художнього твору, в якій виявляється громадянська по-зиція митця і об'єктивне спрямування його мистецтва. Від ідеї залежить основний зміст твору, а суть і особливості вияву ідеї визначає тлумачення автором теми і сюжету.

Імажизм – модерністська течія у світовій літературі, наріжним каменем якої є поняття образу як самодостатньої одиниці поезики художнього твору. Зародилася в англо-американських мистецьких колах на початку ХХ ст. Теоретиком вважається Т.-Е. Г'юм – засновник клубу «Школа імажизму». Пізніше цей напрям у літературі представляли Е. Паунд, Р. Олдінгтон, Дж.-Г. Флетчер, Т.-С. Еліот та ін.

Імажинізм – літературна група і напрям у російській поезії (В. Шершеневич, Р. Івнєв, С. Єсенін, А. Марієнгоф, пізніше А. Кусиков та І. Грузинов), які з'явилися на літературному обрії в 1919, заманіфестувавши свою появу в журналі «Сирена» (Вороніж, 1919). Російські імажиністи в основу свого розуміння естетики художньої мови вкладали ключове поняття «образ». Образ як елемент поезики в імажиністів набирив значення самодостатності та самоцілі.

Імпресіонізм – напрям у мистецтві, який основним завданням вважав ушляхетнене, витончене відтворення особистісних вражень та спостережень, мінливих миттєвих відчуттів та переживань. Сформувався у Франції в II половині ХІХ ст., насамперед у малярстві (назва пішла від картини К. Моне «Імпресія. Схід сонця», 1873). Його представники – художники К. Моне,

Е. Мане, О. Ренуар, Е. Дега та ін. – основним завданням вважали найприродніше зобразити зовнішній світ, витончено передати свої миттєві враження, настрої.

Індивідуальний стиль – іманентний прояв істотних ознак таланту у конкретному творі, мистецька документалізація своєрідності світосприйняття певного автора, його нахилу до ірраціонального чи раціонального мислення, до міметичних принципів чи розкутого образу творення, його естетичного смаку, що в сукупності формують неповторне духовне явище.

Інтертекстуальність – основне поняття текстології постструктуралізму, запроваджене 1967 р. Юлією Крістевою для виявлення різних форм і напрямів письма (цитата, центон, ремінісценція, алюзія, пародія, плагіат, трансформація інваріанта, стилізація тощо) в одній текстовій площині, спирається на теорію поліфонічності М. Бахтіна, праці представників формальної школи, концепції анаграм Ф. де Соссюра, некласичної філософії про активну роль соціокультурного середовища у процесі сенсорозуміння.

Інтимна лірика – умовна назва ліричного твору, в якому панівний момент – любовна пристрасть автора. Таку лірику ще називають «любовною», або «еротиною».

Інтрига – спосіб організації подій у драматичному, рідше – епічному, іноді – ліричному творах за допомогою складних, напружених перипетій, гострої боротьби мотивів, часто прихованих намірів.

Іронія – художній троп, який виражає глузливо-критичне ставлення митця до предмета зображення.

Казка — це епічний твір народної словесності, в якому відображені різночасові вірування, погляди та уявлення народу у формі послідовної розповіді, яка має чітку побудову, яскраво виражений конфлікт, в основі якого лежить протистояння добра і зла, перемога добра над злом.

Колізія – гостра суперечність, зіткнення протилежних сил, інтересів, переконань, мотивів, джерело конфлікту та форма його реалізації у літературному творі.

Композиція – побудова твору, доцільне поєднання всіх його компонентів у художньо-естетичну цілісність, зумовлену логікою зображеного, представленого читачеві світу, світоглядною позицією, естетичним ідеалом, задумом письменника, каноном, нормами обраного жанру, орієнтацією на адресата.

Контраст – підкреслена протилежність у рисах характеру людей, властивостях предметів чи явищ, яка часто використовується у літературі для увиразнення зображуваного.

Конфлікт – зіткнення протилежних інтересів і поглядів, напруження і крайнє загострення суперечностей, що призводить до активних дій, ускладнень, боротьби, супроводжуваних складними колізіями. Залежно від сфери життєдіяльності людей конфлікти поділяють на виробничі, громадські, політичні, побутові, соціальні, психологічні, морально-етичні тощо.

Кульмінація – момент найвищого піднесення, напруження, розвитку конфлікту, момент вирішального зіткнення характерів, мить перелому в сюжеті, з якої починається розв'язка.

Лейтмотив – конкретний образ, головна тема чи ідея, визначальна інтонація, що пронизує твір або творчість митця, ненастанно згадувана художня деталь, ключова для розкриття задуму митця.

Ліричний герой – друге ліричне «Я» поета; умовне літературознавче поняття, яким позначається коло ліричних творів певного автора, форма втілення його осянянь, думок, переживань.

Ліричний відступ – композиційно-стилістичний прийом, який полягає у відхиленні автора від прямої сюжетної сповіді, авторська мова, розмірковування, висловлювання, яке виражає безпосереднє ставлення до зображуваного або такого, що має опосередковане відношення до нього.

Ліро-епічний твір – своєрідний літературний жанр, в якому гармонійно поєднуються зображально-виражальні засоби, притаманні ліриці та епосу, внаслідок чого витворюються якісно нові сполуки (вірш у прозі, байка, поема, роман у віршах та ін.).

Літературний процес – історичний розвиток, функціонування руху національної та світової літератури.

Літературний жанр – тип літературного твору, один із головних елементів систематизації літературного матеріалу, класифікує літературні твори за типами їх поетичної структури. Категорією вищого порядку при тричленному поділі літератури є літературний рід – епос, лірика, драма; категорією середнього порядку – літературний вид – роман, повість, новела в епосі; категорією нижчого порядку – різновид (жанр).

Літературний характер – це образ-персонаж в літературному творі з його індивідуальними вчинками, переживаннями, складом думок і почуттів, який діє в конкретних обставинах і розкривається як особистість у процесі свого розвитку.

Магічний реалізм – реалізм, в якому органічно поєднуються елементи реального та фантастичного, побутового та міфологічного, дійсного та уявного, таємничого. Притаманний передусім латиноамериканській літературі («Екуе-Ямба-о!» А. Кампентьєра; «Жубіаба», «Мертве море» Ж. Амаду, «Маїсові люди» М.-А. Астуріаса; «Сто років самотності» Г. Маркеса та ін.).

Метаморфоза – перетворення однієї форми образу на іншу, видозмінення тропа.

Міф — розповідь про богів, духів, героїв, надприродні сили та їм., які брали участь у створенні світу.

Міфічне мислення — це особливий вид світовідчуття, специфічне чуттєве уявлення про явища природи і життя.

Міфологізм – спосіб поетичної реалізації міфу у творах оригінальної літератури. Значення міфу в літературному творі не тотожне його семантиці у першозразку й залежить від культури епохи, задуму письменника, жанру твору.

Модернізм – термін, який характеризує мистецтво початку – середини ХХ ст. Основна властивість – прагнення художників нереалістичного напрямку до оновлення застарілих художніх систем (об'єднує різні нереалістичні течії: експресіонізм, футуризм, акмеїзм, сюрреалізм, абстракціонізм тощо); потяг до

побудови такої реальності, яка була б мало пов'язана з дійсністю і навіть була протиставлена їй.

Монолог – мова однієї людини в художньому творі, розгорнуте висловлювання одного персонажа або оповідача.

Мотив – найменший елемент сюжету. Термін частіше використовується відносно творів усної народної творчості. У літературознавстві мотивом називають тему ліричного твору.

Мораль – 1) система норм і принципів поведінки людей, одна з форм суспільної свідомості; 2) повчальний висновок у байці.

Мотив – у літературознавстві – тема ліричного твору або неподільна смислова одиниця, з якої складається фабула (сюжет): мотив відданості вітчизні, жертвованості, зради коханого тощо.

Напрямок літературний – тип духовно-практичного освоєння світу, який має змістову структуру, особливості художньої форми і складає якісно своєрідний етап у поступальному художньому розвитку. Конкретно-історична форма розвитку художнього методу.

Наратив – логоцентричне розповідання (оповідання, повість, роман тощо) із відповідною структурою та процесом самоздійснення як способу буття розповідного (оповідного) тексту; об'єкт та акт повідомлення про справжні чи фіктивні події, здійснюваний одним (кількома) наратором, адресоване одному (кільком) нарататору.

Неокласицизм – тенденція в розвитку літератури і мистецтва, яка проявляється після занепаду класицизму як літературного напрямку.

Неоромантизм – романтизм в нових умовах, художній метод у літературі й мистецтві, коли не задовольняючий митця реальній дійсності протиставляються картини життя бажаного, витвореного мрією.

Новаторство у літературі – кардинальна перебудова чи принципова зміна традицій, оновлення змісту і форми літературного твору.

Новела – близька до оповідання жанрова форма, яка відзначається чіткістю зображуваних подій, несподіваністю їх розвитку та розв'язки. Тип малої форми

оповіді, який виник в епоху Відродження; характеризується динамічною інтригою та 55 увагою до особистості героя, його індивідуальної свідомості та вчинків. Новела – один із жанрів епічного роду літератури.

Образ автора у літературному творі – художній двійник реальної особистості письменника, змодельоване ним уявлення про себе і відтворене у свідомості читача.

Образ оповідача – умовний образ людини, від імені якого ведеться оповідь у літературному творі.

Обрамлення, композиційна рамка – композиційний прийом, при якому сюжетний твір включається у розповідь, немов у рамку, яка безпосереднього зв'язку з розвитком сюжету не має. Виконує функцію ідейного чи емоційного посилення розповіді.

Оповідач – умовний образ людини, від особи якої ведеться оповідь у літературному творі (як правило, окрема від автора особа).

Оповідання – невеликий прозовий твір, сюжет якого заснований на певному (рідко кількох) епізоді з життя одного (іноді кількох) персонажа. Невеликі розміри оповідання вимагають нерозгалуженого, як правило, однолінійного, чіткого за по-будовою сюжету. Характери показані здебільшого у сформованому вигляді. Описів мало, вони стислі, лаконічні. Важливу роль відіграє художня деталь (деталь побуту, психологічна деталь та ін.).

Оповідь – зображення дій та подій зовнішнього по відношенню до оповідача світу; мова персоніфікованого оповідача або авторська мова (весь текст, крім прямої мови персонажів); включає в себе опис, міркування, характеристику, невласне пряму мову персонажів.

Парадокс – міркування, яке різко відрізняється від традиційного, загальноприйнятого, а іноді розходиться із здоровим глуздом; почасти – різновид дотепу.

Пафос – натхнення, ентузіастичне почуття, пристрасне переживання душевного піднесення, викликане певною ідеєю, подією.

Пейзаж – один із композиційних компонентів художнього твору: опис природи, будь-якого незамкнутого простору зовнішнього світу. Існують сатиричні пейзажі, динамічні. Пейзажі за тематикою поділяють на: степовий, лісовий, мари ністичний (опис моря), урбаністичний (опис міста), індустріальний (опис заводів, домн, шахт).

Перипетія – різка несподівана переміна у перебігу подій та долі персонажа, наслідок вторгнення в дію певного випадку.

Повість – епічний прозовий твір (рідше віршований), який характеризується однолінійним сюжетом, а за широтою охоплення життєвих явищ і глибиною їх розкриття займає проміжне місце між романом та оповіданням.

«Принцип айсберга», або «теорія айсберга» — концептуальний художній спосіб зображення подій, при якому на поверхні твору (в експліцитній його частині), міститься лише невелика кількість інформації, необхідної для розуміння ідеї твору, в той час, як більша частина є імпліцитною, і інформація в ній прихована.

Притча — алегоричне оповідання про людське життя з яскраво висловленою мораллю.

Прототип, прообраз – реальна особистість, група людей чи літературний персонаж, які стали основою для створення певного художнього образу.

Психологізм – художнє вираження письменницького інтересу до плинності свідомості, динаміки внутрішнього життя людини, зміни його душевних станів, сакральних якостей та властивостей її особистості; відтворення і зображення внутрішнього життя людини у літературному творі.

П'єса – різновид драми, в основу якої покладено конфлікт серйозного, склад-ного і яскравого характеру.

Ремарка – авторські пояснення у драматичному творі стосовно умов та часу дії, зовнішнього вигляду та поведінки дійових осіб тощо. Ремарки виконують настановчу роль для режисерів, акторів та читачів.

Ремінісценція – відчутний у літературному творі відгомін іншого літературного твору. Проявляється в подібності композиції, стилістики, фразеології.

Ретардація – композиційний прийом, властивий епічним та драматичним творам; гальмування прямого розвитку сюжетної дії, уповільнення розповіді про зображувану подію.

Ретроспекція – пригадування подій, колізій, що передували моментів фабули, в якому перебуває оповідач або персонаж епічного твору; одна з форм психологічного аналізу, з допомогою якої твориться художній час.

Розв'язка – складовий компонент сюжету, вирішення конфлікту (інтриги) епічного, ліро-епічного, драматичного, а іноді й ліричного (сюжетного) твору.

Розповідь – зображення подій і вчинків персонажів через об'єктивний виклад їх від третьої особи, на відміну від оповіді – викладу від першої особи.

Роман – складний за побудовою і великий за розміром епічний прозовий (рідко віршований) твір, у якому широко охоплено події певної епохи та багатогранно й у розвитку змальовано персонажів, кількість яких часто значна. За змістом розрізняють романи соціальні, історичні, сімейно-побутові, філософські, пригодницькі, науко-фантастичні та ін.

Сарказм – їдка, викривальна, особливо дошкульна насмішка, сповнена крайньої ненависті і гнівного презирства. Сарказму притаманне поєднання гніву, ненависті з гіркою посмішкою. Об'єктом сарказму виступають, як правило, речі небезпечні, різко негативні й аморальні.

Сатира – спосіб художнього відображення й оцінки дійсності через викриття й висміювання її.

Символ – предметний або словесний знак, який опосередковано виражає сутність певного явища, має філософську смислову наповненість, тому не тотожний знакові.

Символізм – нереалістична течія рубежу XIX–XX ст. Основна властивість – освоєння «речей у собі» та ідеї, які знаходяться за межами чуттєвого

сприйняття. В основі естетики – символ (він повинен замінити конкретний образ). Віра в ірраціонально-магічну силу поетичного слова.

Синкретизм – злитість, нерозчленованість, характерна для первинного стану у розвитку чого-небудь, наприклад первісного мистецтва.

Стиль – сукупність елементів художньої форми, яка надає творці мистецтва виражене естетичне обличчя; наскрізний принцип побудови художньої форми, який визначає цілісність, єдиний тон твору. Стильова визначеність характерна і для окремого твору, і для творчої індивідуальності художника.

Сюжет – подія чи система подій, покладена в основу епічних, драматичних, інколи ліричних творів, спосіб естетичного освоєння й осмислення, організації подій, рух характерів у художньому часі й просторі.

Тема – коло подій, життєвих явищ, змальованих, представлених у творі в органічному зв'язку з проблемою, яка з них постає і потребує осмислення.

Тип – образ-персонаж, який концентрує в собі риси характеру, спосіб мислення, світоглядні орієнтації певної групи людей або нації, залишаючись яскраво індивідуальним, неповторним.

Трагедія – драматичний твір, який ґрунтується на гострому, непримиренному конфлікті особистості, що прагне максимально втілити свої творчі потенції, з об'єктивною неможливістю їх реалізації. Трагедія майже завжди закінчується загибеллю головного героя.

Традиція – спадкоємний зв'язок між старим та новим явищами життя або літератури.

Тропи – слова та вислови, використовувані в переносному смислі (коли ознака одного предмета переноситься на інший). Найпростіші тропи – порівняння, епітет; складні тропи – метафора, метонімія, іронія, гіпербола, літота тощо.

Утопія – твір, в якому йдеться про вигадку, нездійсненну мрію. Назва походить від твору «Золота книга, наскільки корисна, настільки і забавна, про найліпший устрій держави і про новий острів Утопію» англійського мислителя

Т. Мора (1516), де мовилося про химерний острів, на якому ніби існував справедливий лад.

Фабула – один із невід’ємних чинників сюжету, його ядро, що визначає межі руху сюжету в часі й просторі; розповідь про події, змальовані в епічних, драматичних, ліро-епічних творах, на відміну від самих подій – сюжету твору.

Фольклоризм – наявність фольклорних елементів у літературному творі. Проявляється у різних формах: через сюжетне запозичення, введення у текст окремих фольклорних мотивів чи образів, символічне переосмислення фольклорних міфологічних першоелементів.

Хронотоп – взаємозв’язок часових і просторових характеристик зображених у художньому творі явищ. Час у художньому світі (творі) постає бо як багатовимірною категорією, в якій розрізняють фабульносюжетний час і оповідально-розповідний (нараційний) час.

11. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Робоча програма навчальної дисципліни «Історія зарубіжної літератури II половини XIX ст.».
- конспекти лекцій;
- силабус;
- плани до практичних занять;
- професійно-орієнтована література з дисципліни, яка наявна у бібліотеці університету та в мережі Інтернет;
- посібники, методичні вказівки, методичні рекомендації, складені викладачами кафедри.
- тести.

Забезпечення навчання осіб з особливими освітніми потребами

Метою інклюзивного навчання в Університеті Ушинського є забезпечення рівного доступу до якісної освіти особам з особливими освітніми потребами шляхом організації їхнього навчання на основі застосування

особистісно-орієнтованих методів навчання з урахуванням їхніх індивідуальних особливостей.

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Азарова Л. Є. Проблема жіночого щастя та втрачених ілюзій за романом Г. Флобера «Пані Боварі» та п'єсою Г. Ібсена «Ляльковий дім». Вінниця : ВНТУ, 2018. 86 с.
2. Богданова М. «Справа не в шляху, що ми обираємо; те, що усередині нас, примушує обирати шлях». Літературно-музична композиція за творами О. Генрі. *Зарубіжна література*. 2018. № 11 (747). С. 46–49.
3. Блажевич Л. Марк Твен. Короткі відомості про письменника. Історія створення повісті «Пригоди Тома Соєра», її автобіографічні мотиви. *Всесвітня література в сучасній школі*. 2016. Вип. 1. С. 10–13.
4. Бондарук Л. В. Роль символу в структурі символістського наративу (на матеріалі творів Марселя Пруста і Моріса Метерлінка). Київ: Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, 2020. 404 с.
5. Вишницька Ю. В., Тверітінова Т. І. Історія зарубіжної літератури межі ХІХ – ХХ століть: навчальний посібник. Київ : Київськ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2018. 192 с.
6. Гальчук О. В. Історія зарубіжної літератури першої половини ХХ століття: Практикум. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. 420 с.
7. Гальчук О. В. Poetic Parameters of the Polylogue of Ukrainian Lyrics of Late Modernism the Antique Heritage. *National Literatures and the Process of Cultural Globalization*. Volum II. Shota Rustaveli Institute of Georgian Literature, 2014. P. 317–330.
8. Головій О. М. Історія зарубіжної літератури кінця ХІХ – початку ХХ ст.: метод. рек. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2016. 110 с.

9. Гуль М. Життєвий і творчий шлях письменниці Елеонор Портер. *Зарубіжна література*. 2016. Вип. 4. С. 24–26.
10. Євтушенко С. О. Художня рецепція тематичних мотивів драматургії Г. Ібсена у творчості Б. Грінченка. *Літературознавчі студії: збірник наукових праць*. Київ : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2018. Вип. 37. Ч. 1. С. 259–264.
11. Іващенко А. О. Ідея радості життя й відкриття світу у романі Е. Портер «Полліанна». *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2017. Вип. 10. С. 40–41.
12. Кадоб'янська Н. М., Удовиченко Л. М. *Зарубіжна література*. Київ : Видавничий дім «Освіта», 2017. 400 с.
13. Кльось С. Особливості перекладу дитячої поетичної літератури Редьярда Кіплінга українською та російською мовами. *Молодь і ринок: щомісячний науково-педагогічний журнал*. Дрогобич, 2016. №2 (133), лютий. С. 99–103.
14. Кониш Н. М. Ідея радості життя й відкриття світу у творі Е. Портер «Полліанна». *Зарубіжна література в школах України*. 2014. Вип. 12. С. 12–13.
15. Коноваленко Т. В., Перебийніс І. І. Образ «маленької людини» в оповіданнях О. Генрі. *Мова. Свідомість. Концепт: зб. наук. статей*. Мелітополь : ФОП Однорог Т. В., 2018. Вип. 8. С. 96–98.
16. Кушнірова Т. В. Англійська література в культурологічному вимірі (модерний і постмодерний аспект): навчально-методичний посібник. Полтава, 2017. 107 с.
17. Кушнірова Т. В. Модернізм і постмодернізм у зарубіжній літературі: навчально-методичний посібник. Полтава, 2018. 112 с.
18. Лисиченко Д. Джек Лондон. Мартін Іден. Київ : Знання, 2017. 350 с.
19. Михайлюк Н. Типи фокалізації в англійському «романі про митця» кінця XIX – поч. XX ст. (за романом О. Вайльда «Портрет Доріана Грея», Р. Кіплінга «Світло згасло», Дж. Голсуорсі «Вілла Рубейн», С. Моема «Місяць і шеляг»). *Іноземна філологія*. Львів : Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка, 2014. Вип. 126. Ч. 1. С. 274–280.

20. Мосійчук І. Ідея радості життя й відкриття світу у творі Е. Портер «Полліанна». *Всесвітня література та культура в навчальних закладах України*. 2017. Вип. 7–8. С. 29–31.
21. Назаренко Н. І., Лисокобилка К. В. Жіночі характери в драматичних творах Г. Ібсена, Б. Шоу та Лесі Українки. International Multidisciplinary Conference «*Key Issues of Education and Sciences: Development Prospects for Ukraine and Poland*». Poland : Stalova Wola, 2018. С. 189–192.
22. Помазан І. О. Історія зарубіжної літератури ХХ століття. Харків : Вид-во НУА, 2016. 264 с.
23. Поліщук Я. Письменник у культурному дискурсі раннього модернізму. *Українське слово і сучасність: науково-методичний журнал*. Київ, 2015. №1 (5). С. 29–32.
24. Русєва Л. І. Е. Портер «Полліанна». *Зарубіжна література в школі*. 2018. Вип. 7–8. С. 46–49.
25. Яремчук Н. В. Історія зарубіжної літератури кін. ХІХ – поч. ХХ ст. з дисципліни «Історія зарубіжної літератури» (для студентів філологічного факультету): Навчально-методичний комплекс. Одеса : видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2019. 40 с.

Допоміжна

1. Пітерська О. Психологія позитивного мислення та алюзії у романі Елеанор Портер «Полліанна». *Зарубіжна література в школах України*. 2016. Вип. 5. С. 57–59.
2. Скрипник Т. Дещо про адресата промови автора у вірші Дж. Р. Кіплінга "Якщо..." (J.R/ Kipling "If..."). *Всесвітня література в школах України*. Київ, 2016. №11 (425), листопад. С. 24–28.
3. Ціпов'яз Л. Драма Г. Ібсена «Ляльковий дім». Оповідь про пробудження людської особистості. *Зарубіжна література*. 2020. №11 (411). С. 6–8.
4. Сімаковська А.С. Інфернальний простір оповідань Кіплінга. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка*. Кам'янець-Подільський, 2014. Вип. 13. Т. 3. С. 16–17.

5. Соколова В. Коло та лабіринт як хронотопні параметри ранньої драматургії М. Метерлінка. *Волинь філологічна: текст і контекст*: збірник наукових праць. Луцьк : Східноєвропейський. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2015. Вип. 20. С. 263–273.
6. Чистяк Д. О. Функціонування міфопоетичної картини світу в ранній драматургії М. Метерлінка. *Літературознавчі студії*: збірник наукових праць. Київ: Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2018. Вип. 40. Ч. 2. С. 325–333.

Інформаційні ресурси

1. Міністерство освіти і науки України: офіційний сайт. URL : <http://www.mon.gov.ua>
2. Бібліотека Університету Ушинського URL: <https://library.pdpu.edu.ua/>
3. Одеська національна наукова бібліотека URL: <http://odnb.odessa.ua/>
4. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
5. Електронні інформаційні ресурси Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/irbis_nbuv.html

ЗМІСТ

Вступ.....	3
1. Опис навчальної дисципліни	7
2. Критерії оцінювання.....	8
3. Засоби діагностування результатів навчання.....	16
4. Програма навчальної дисципліни.....	16
4.1. Структура навчальної дисципліни.....	20
4.2. Теми практичних занять.....	22
4.3. Самостійна робота.....	35
5. Індивідуальні навчально-дослідницькі завдання.....	40
6. Варіанти модульних контрольних робіт.....	41
7. Питання до екзамену.....	46
8. Методи навчання.....	47
9. Форми поточного і підсумкового контролю.....	47
10. Термінологічний словник.....	49
11. Методичне забезпечення.....	61
12. Рекомендовані джерела інформації.....	62

Навчальне видання

Яремчук Наталя Вікторівна

Павлюк Надія Леонідівна

Історія зарубіжної літератури
II пол. XIX ст., кін. XIX - поч. XX ст. (РУБІЖЖЯ)

Методичні рекомендації до практичних занять

Підписано до друку

Обсяг 3,8 друк. арк. Формат 60x90/16

Тираж 100 прим. Папір друкарський. Ризографія.

Видавець Букаєв Вадим Вікторович

Вул. Пантелеймонівська, 34, м. Одеса, 65012.

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 2783 від 02. 03. 2007 р.